

Det öppna samhället och dess fiender

~~Chock Bestörtning Ofattbart~~

Tre små ord. Tre små ord som i vardagslag används ganska sparsamt, men som den 11 september kom att fylla alla nyhetsinslag och människors försök att finna uttryckssätt. Ännu en gång blev 11 september ett olycksdatum – minns Allende, minns World Trade Center -, och ännu en gång blev en omtyckt och högt respekterad svensk minister mördad. Mordet skedde liksom 1986 i en högst vardaglig situation, nu på ett varuhus mitt bland andra människor, förra gången utanför en biograf. Känslan av déjà vu är svår.

Förutom det oerhört tragiska i förlusten av våra medmänniskor, är chocken också ett uttryck över att det samhälle som vi kallar öppet är så sårbart. Vi borde lärt oss av Palmemordet då vi blev beskyllda för naivitet och oskuldsfullhet, och frågan ställdes hur vi kunde låta våra ministrar röra sig fritt, som vilken annan medborgare som helst. Mordet uppfattades då som ett ohyggligt uppvaknande av att lilla Sverige nu tillhörde den hårda världen. Kanske var vi verkligen naiva – och kanhända har vi inget lärt. De flesta av oss tog säkert för givet, efter Palmemordet, att de viktigaste ministrarna stod under konstant polisbeskydd eller att de åtminstone hade livvakter. Vi är häpna – åter igen häpna – över att en minister kunde röra sig fritt på stadens gator och torg.

~~Men vi är också förargade – åter igen förargade.~~ Den svenska och nordiska modellen med ett öppet samhälle är en källa till stolthet. Det kan inte få definieras som naivitet att känna tillit till sina medmänniskor och till det gemensamma samhället. Det är en viktig grund i ett demokratiskt samhälle och en del i det grundläggande sociala kapitalet. Det föder en känsla av vanmakt och förtvivlan att den nordiska öppenheten så tydligt står på spel. Har det öppna samhället varit en så stark önskan att vi blivit förblindade och vägrat inse att tiden sprungit ifrån detta? Är det inte längre möjligt att ha tillit till sina medmänniskor? I det tal som Anna Lindh höll till Olof Palme vid hans begravning betonade hon att idéer, till skillnad från människor, inte kan dö och att det bästa sättet att hedra minnet av en människa som strävade mot demokrati, är att fortsätta kämpa för det öppna samhället.

Därför är det trots allt en glädje för oss att i detta nummer kunna presentera flera artiklar där författaren i öppet möte med andra forskare ställts inför kunskaper och slutsatser som inspirerat till nya tankar och idéer. Det kan handla om deltagande i ett tvärvetenskapligt seminarium, att läsa om klassiska tankar, att upptäcka nya tänkare som man tidigare ~~inte stött på eller att reflektera över~~ utvecklingen under en period. Dessa artiklar handlar i sin förlängning om kreativ kritik, om reflektion och självreflektion och om att genom tilltro till sig själv också kunna möta

andra, oväntade tankar med tillit och öppenhet.

Kanske är det den största insatsen vi kan göra just nu, i en svår tid, att slå vakt om och uppmuntra till den ibland tidskrävande reflek-

tionen och processen att möta sina medmänniskor med nyfikenhet och respekt. I den andan fortsätter vi arbetet för det öppna samhället och den sakliga diskussionen mellan jämlika människor.

Svenska reifærdsredaktionen
